

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากร

ชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี กรณีศึกษา กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าว

ปัตตานี

ผู้เขียน

นายอัสนัน คูมาลี

ปริญญา

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดร.จันทนา สุทธิจารี

บทคัดย่อ

การศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี กรณีศึกษา กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษากระบวนการก่อตัว ลักษณะกลุ่ม และแนวทางการเคลื่อนไหวทางสังคม รวมถึงแนวทางการอนุรักษ์ พื้นที่โดยตรงเพื่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานีของกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี 2. เพื่อศึกษาการสร้างเสริมความเข้มแข็งและการปรับตัวเพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็ง ความอยู่รอดของกลุ่มเครือข่าย ตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ ในการเคลื่อนไหวจัดการทรัพยากรชายฝั่งของกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี 3. เพื่อศึกษาผลที่ได้รับจากการรวมกลุ่มเคลื่อนไหวจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานีของกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี

การศึกษาพบว่า “กลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี” มีกระบวนการก่อตัวมาจากพัฒนาการเคลื่อนไหวและต่อสู้ของชุมชนประมงพื้นบ้านรอบอ่าวปัตตานี อันเนื่องมาจากผลกระทบที่ได้รับทางด้านทรัพยากรชายฝั่งทะเลซึ่งเป็นฐานทรัพยากรที่สำคัญในการดำรงชีพจากการเข้ามาทำการประมงของเรืออวนลาก อวนรุน โดยรัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้การรวมตัวก็เพื่อผลักดัน โครงสร้างการทรัพยากรและดำเนินการบังคับใช้อย่างจริงจัง รวมถึงเพื่อการป้องกันการใช้ประโยชน์ที่สร้างผลกระทบต่อทรัพยากรและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านรอบอ่าวปัตตานี ทั้งประเด็นปัญหาที่มาจากนายทุนเอกชน ภาครัฐ หรือกระทั่งชาวบ้านด้วยกันเอง ตลอดจนเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรทางกายภาพให้มีความอุดมสมบูรณ์

โดยกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานีจะเป็นลักษณะประชาสังคมแบบขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมกับแบบเสรีนิยมผสมกัน กล่าวคือนอกจากจะเคลื่อนไหวเพื่อการจัดการทรัพยากรโดยกลุ่มเองแล้ว ทางกลุ่มยังมิได้ปฏิเสธรัฐในการเคลื่อนไหวแต่อย่างใด เพราะบาง

ประเด็นได้อาศัยการผลักดันและร่วมมือกับรัฐนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้การเคลื่อนไหวในบางประเด็นทางชุมชนสมาชิกกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานียังสลายความเป็นกลุ่มออกไปและอาศัยฐานะความเป็นชุมชนประมงพื้นบ้านรอบอ่าวปัตตานีเข้าร่วมเคลื่อนไหวกับชุมชนประมงพื้นบ้านรอบอ่าวปัตตานีกลุ่มอื่นๆ ที่มีประเด็นปัญหาาร่วมกันโดยไม่แบ่งแยก

สำหรับโครงสร้างกลุ่มระดับเครือข่ายเป็นการรวมตัวกันในรูปแบบเครือข่ายทางสังคมแนวราบโดยไม่มีตำแหน่งผู้นำที่เป็นทางการ แต่จะมีผู้ประสานงานที่คอยขับเคลื่อน ส่วนในระดับชุมชนสมาชิกนั้นจะเป็น โครงสร้างลำดับการบังคับบัญชาแนวดิ่งที่มีแกนนำที่ชัดเจน ทั้งนี้การเคลื่อนไหวเพื่อการจัดการทรัพยากรอ่าวปัตตานีของกลุ่มนั้นแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ แนวทางแรกคือการเคลื่อนไหวทางสังคม มีการใช้ยุทธวิธีการขัดขวาง ทำทนายระบบการเมือง คือ การชุมนุมประท้วงผลักดันเพื่อการตัดสินใจของรัฐ และยุทธวิธีตามช่องทางระบบการเมืองปกติ คือ การยื่นหนังสือเพื่อชะลอและระงับโครงการของรัฐและการร่วมชุมนุมแสดงสิทธิปกป้องทรัพยากร รวมถึงการเคลื่อนไหวทางสังคมโดยการสร้างทางเลือกให้กับชาวบ้านบางคนยกเลิกการประกอบอาชีพที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรด้วย นอกจากนี้การเคลื่อนไหวทางสังคมแล้วยังมีการใช้แนวทางเคลื่อนไหวโดยการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่งโดยตรงควบคู่ด้วย ได้แก่ วิธีการสร้างมาตรการการป้องกันการคุกคามทรัพยากรจากภายนอกและการจัดกิจกรรมการฟื้นฟูทางกายภาพ

ส่วนการสร้างความเข้มแข็งและการปรับตัวเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความอยู่รอดของกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานีนั้น ได้มีการปรับตัวทางด้านโครงสร้างเพื่อความเหมาะสม การสร้างพันธมิตรให้กับกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงการปรับเปลี่ยนแนวทางการเคลื่อนไหวเพื่อความสอดคล้องกับบริบททางสังคมและการเมือง นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อต่อยอดคุณธรรม ๓ ประการและความต่อเนื่องของกิจกรรม โดยการจัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่อื่นๆ หรือจัดโครงการทางด้านการทำมาหาชีพหรือโครงการการพัฒนาให้กับชุมชน

ปัญหาของกลุ่มพบว่ามี 2 ระดับ คือ ปัญหาภายใน ได้แก่ 1.การขาดความเข้าใจของชาวบ้านบางส่วนต่อการเคลื่อนไหวและกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์อ่าวปัตตานี 2.ปัญหาเรื่องการขาดแคลนแกนนำกลุ่มเครือข่ายระดับชุมชน 3.ปัญหาความเบื่อหน่ายของชาวบ้านในชุมชนต่อการ

เคลื่อนไหวหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ 4.ภาระทางครอบครัวของแกนนำกลุ่มเครือข่าย ส่วนปัญหาจากภายนอก ได้แก่ โครงการของภาครัฐที่ส่งผลต่อการกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายในชุมชน

สุดท้ายคือผลที่ได้รับจากการเคลื่อนไหวต่อการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเลอ่าวปัตตานี แบ่งได้ 2 ลักษณะคือ 1.การอนุรักษ์ในทางสังคม ได้แก่ การสะท้อนปัญหาให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการมีส่วนร่วมผลักดันการตัดสินใจของรัฐเพื่อดำเนินการบังคับใช้กฎหมายจัดการทรัพยากรอย่างจริงจัง ตลอดจนยับยั้งบางโครงการของรัฐเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในอ่าวปัตตานี รวมถึงการสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนมีความรัก ห่วงแหนและเลิกใช้ประโยชน์ทรัพยากรจากอ่าวปัตตานีที่ผิดกฎหมายและส่งผลกระทบต่อทรัพยากร 2.การอนุรักษ์โดยตรง ได้แก่ การกันพื้นที่อ่าวปัตตานีบางส่วนไม่ให้นายทุนเข้ามาครอบครอง

Thesis Title	New Social Movement in Managing Coastal Wetland Resources: A Case Study of Pattani Bay Conservation Network
Author	Mr. Hassan Dumalee
Degree	Master of Arts (Political Science)
Thesis Advisor	Lecturer Dr. Jantana Suttijaree

ABSTRACT

This thesis entitled New Social Movement in Managing Coastal Wetland Resources: A Case Study of Pattani Bay Conservation Network aimed to study: 1. group forming process, group types, social movement process guidelines, and guidelines for conserving and rehabilitating coastal wetland resources of the Pattani Bay Conservation Network; 2. ways of strengthening and adjusting the group to be stronger and survive obstacles in the movement to manage coastal wetland resources of the Pattani Bay Conservation Network; and 3. the results of the group formation and movement to manage coastal wetland resources of the Pattani Bay Conservation Network.

The results found that the group formation process of the Pattani Bay Conservation Network was developed from the movement and battle of the fishermen community around Pattani Bay. This was due to the limited availability of the coastal wetland resources which local residents depend solely on by fishing with trawls and push nets to make a living and the lack of involvement. The Pattani Bay Conservation Network's aim is to enforce the resource conservation efforts and prevent depletion of resources which affects the local environment and villagers' lives around Pattani Bay area, to solve problems arising from private capitalists and local stakeholders, while rehabilitating physical resources.

The Pattani Bay Conservation Network is a social and liberalized movement formation, which apart from moving to manage the resources within the community while working together with the government in processing any movement. This was due to the necessity of government's cooperation in reaching the defined goals of the Pattani Bay Conservation Network. Moreover, for movement in some issues, the Pattani Bay Conservation Network does not strictly adhere to its

own goals but joined in the movement of other fishermen communities around Pattani Bay to promote common problems shared by the local residents.

The structure of the network is a horizontal social network without an official leader, but with a coordinator who drove the group's movement. For the community members, it is a vertical structure with a clear line of command. However, two movement guidelines of both groups includes the social movement, which uses interruption strategy to challenge the political system by organizing a rally to protest and pushing the government policies and normal political channel strategy, which is to submit a letter to postpone or suspend the government's projects, organizing a rally to present their rights in protecting the resources, and organizing social movements by offering alternative ways of living to local villagers which does not involve exploiting the resources. Apart from the social movement, they also used a direct approach in conserving and rehabilitating resources of Pattani coastal wetland resources by building measurements to prevent the resources from external threats, and organizing physical rehabilitation activities.

For strength building and survival of the Pattani Bay Conservation Network, there was an adjustment to the structure to be more suitable and build partners for the group to exchange knowledge and learn together. It also adjusted its movement approach to be consistent with the social and political contexts. In addition, it also organized an activity to emphasize the public ideology and continuity of the activities by organizing natural resources conservation activities in other places or organizing career-related and community development projects.

The project identified two factors, internal and external, linked to the group's problems. Internal factors included: 1. lack of understanding of some villagers regarding the movement and activities of the Pattani Bay Conservation Network, 2. lack of leadership from the network at the community level, 3. villagers' lack of interest towards attainment of the movements and activities, and 4. family's duty of the network leaders. External problem was identified as the government structure which affected the activities of the network at the community level.

Finally, the result of the movement towards Pattani Bay coastal wetland resources management could be divided into two characteristics including: 1. social conservation such as reflecting the problems to the related institutions and jointly pushing the government policies in enforcing laws regarding managing resources, stopping government projects from exploiting resources of Pattani Bay, and creating awareness among the community to love, cherish, and stop

ญ

illegally taking advantage of Pattani Bay resources which affected the resources; and 2. direct conservation by designating a section of Pattani Bay as a national protected area.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved